

Beszámoló a tanulmányútról

Tempus Közalapítvány, 2022 júniusa–júliusa

Jiří Januška, Ph.D. (Csehország)

2022 júniusában–júliusában sikerült megvalósítani a budapesti tanulmányutamat, amelyet eredetileg 2020-ra terveztem, de a SARS-CoV-2 világjárvány miatt csak most kerülhetett rá sor.

Az eredeti munkatervemben szereplő 5 pontot kisebb eltérésekkel sikerült elérni:

- 1) A prágai magyar szakos oktatáshoz szükséges szakirodalom tanulmányozása nagyon fontos része az ilyen típusú tanulmányútnak, hiszen a magyar/magyarországi szakirodalomhoz való hozzáférés Csehországban nagyon korlátozott. Új szakirodalmat sikerült felfedezni, főleg olyan szakirodalmat, amely a *Magyar civilizáció* (csehül *Maďarské reálie*) című tantárgyunk oktatásához használható fel. A másik hangsúlyt arra fektettem, hogy készíthessek egy kétnyelvű, magyar–cseh olvasókönyvet, amelyet a hallgatóink majd a magyar líra tanulásához/tanulmányozásához tudnak használni.
- 2) A cseh nyelvű magyar nyelvtan egy hosszútávú terv, a szóban forgó tanulmányút folyamán pptx prezentációk készítésével foglalkoztam, amelyek a magyar nyelvtan egy-egy résztemáját dolgozzák fel.
- 3) Az eredeti munkaterv szerint ebben a pontban a magyar jövevényszavak a cseh nyelvben témát tárgyaló áttekintő tanulmány készítése szerepelt. Erre viszont nem került sor, dr. Tölgyesi Tamás kollégával (akivel szintén találkoztam) úgy döntöttünk, még várunk e téma feldolgozásával. Ehelyett egy másik témával foglalkoztam, amely szintén a cseh–magyar nyelvi viszonyok témakörébe tartozik: a magyar nyelvet parodizáló cseh viccek témájával. Ennek a vicceknek az a lényege, hogy magyaros hangzású cseh szavak használatával próbálják azt a benyomást keltetni, hogy egy magyar szövegről van szó. Nyelvészeti érdekessége ennek a jelenségnek abban áll, hogy figyelmes fonotaktikai elemzés alapján jobban lehet megérteni, kimutatni, mik a magyar nyelvnek azok

a tulajdonságai, amelyek a magyarul nem értő cseh beszélők számára jellemzőek a magyar nyelvre. Ehhez a témához gyűjtöttem anyagot, szakirodalmat.

- 4) A közép-európai nyelvszövetség jelenségével foglalkozó pontban is egy kis változás történt meg. Már a pályázatom beadása után létrejött egy kutatási együttműködés a prágai Károly Egyetem, a Bécsi Egyetem és a berlini Humboldt Egyetem bevonásával. A projekt célja egy open access jellegű, a jövőben is bővíthető adatbázis létrehozása, amely a közép-európai nyelvek strukturális tulajdonságairól adna tájékoztatást (úgy, mint pl. az ismert *World Atlas of Linguistic Structures* adatbázis¹ vagy éppen az *UraTyp* adatbázis²). Ennek az adatbázisnak a tervezett neve *CEntraLTyp* (*typological database of Central European languages*), majd a Zenodo portálon (<https://zenodo.org/>) lesz elérhető. A tanulmányutam alatt véglegesítettem az adatbázis koncepcióját (főleg az adatok formátumát illetően).
- 5) A jövő együttműködés tervezésének az érdekében találkoztam Dr. Berkes Tamással (ELTE BTK, cseh szak) és dr. habil Horváth Csabával (Károli Gáspár Református Egyetem, Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet). Dr. Berkes Tamással megbeszéltük a Nagymorávia szakirodalmát és ennek beszerzését. Dr. habil Horváth Csabával megbeszéltük egy tervezett tananyag koncepcióját, amely a magyar civilizáció/reáliék külföldiek számára való oktatására lenne használható. Meg is terveztük a próbafejzetek elkészítésének a tervét.

Saját szempontomból azt tudom vallani, hogy fontos célokat sikerült elérnem a tanulmányútamon, amelyeket a Tempus Közalapítvány támogatása nélkül nem sikerült volna elérni.

Jiří Januška, Ph.D.

Prága, 2022 augusztusa–októbere

---

¹ <https://wals.info/>

² <https://uralic.clld.org/>